

Právní režim pozemků určených plnění funkcí lesa

Přednáška pozemkové právo

jaro 2007

PrF MU

Vývoj právní úpravy a aktuální prameny právní úpravy

- polyfunkčnost lesa – důsledkem tradiční zájem o ochranu prostředí – tj. pozemů, na nichž se nacházejí
- lesní řády – již 18.století
- platná právní úprava
 - Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích , ve znění pozdějších předpisů (lesní zákon)
 - Prováděcí předpisy k němu – vyhlášky Mze
 - Dále zejména:
 - Restituční předpisy (zejména zákon o půdě, zákon č. 243/1993 Sb., zákon č. 403/1990 Sb., historický majetek podle zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku ČR do vlastnictví obcí, ve znění pozdějších předpisů)
 - zákon č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků.....
 - Zákon o pozemkových úpravách
 - Zákon o státním podniku
 - OZ
 - Stavební zákon a předpisy související
 - katastrální předpisy
 - Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a další (řada otázek, les mj. VKP, majet.pr.otázky)
 - Zákonč. 282/1991 Sb. O české inspekci ŽP a jejím působení v ochraně lesa, ve znění pozdějších předpisů – zejm. § 4 nápravná opatření, sankce

Pozemky určené plnění funkcí lesa

1)

- **Pozemky určené plnění funkcí les § 3 LZ)**
- **- lesní pozemky**
 - pozemky s lesními porosty
 - Plochy, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem obnovy
 - Lesní průseky
 - Nezpevněné lesní cesty, nejsou-li širší 4 m
 - Pozemky, na nichž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů
- **Tzv. jiné pozemky**
 - Zpevněné lesní cesty
 - Drobné vodní plochy
 - Ostatní plochy
 - Pozemky nad horní hranicí dřevinné vegetace (hole) s výjimkou pozemků zastavěných a jejich příjezdových komunikací
 - Lesní pastviny a políčka pro zvěř, pokud nejsou součástí ZPF a jestliže s lesem souvisejí nebo slouží lesnímu hospodářství

Pozemky určené plnění funkcí lesa

2)

- školky a plantáže lesních dřevin na pozemcích, které nejsou určeny plnění funkcí lesa – ex lege nejsou zahrnuty, ale mohly by jimi být na základě návrhu vlastníka rozhodnutím orgánu státní správy lesa
- **POCHYBNOSTI (§ 3 odst. 3 LZ) - rozhoduje orgán státní správy lesů**

Les

- **Lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určený k plnění funkcí lesa**
- **kategorizace lesů**
 - **Lesy ochranné (§ 7 LZ) - např. mimořádně nepříznivý stanoviště, vysokohorské lesy –**
 - **O zařazení rozhoduje orgán státní správy lesů na návrh vlastníka**
 - **Lesy zvláštního určení (8 LZ) – ty které nejsou lesy ochrannými**
 - **Ex lege – pásma hygienické ochrany vodních zdrojů 1.st.m**
 - **Zařazením na návrh vlastníka z vlastního podnětu orgán státní správy lesů – např. 1. zóny CHKO, lázeňské, příměstské, výuka, výzkum.....vždy veřejný zájem převažuje nad produkčními funkcemi lesa**
 - **Lesy hospodářské (nejsou ani OL, ani LZU)**
- **Lesy pod vlivem imisí – ve všech kategoriích, 4 pásma**
- **Vojenské lesy (všechny kategorie)**

Majetkoprávní otázky

- **Vlastníkem lesa KAŽDÝ, problém s církevním pozemkovým majetkem („restituce“)**
- **Prameny**
 - LZ, OZ, dále specifika podle subjektu (obce, kraje, státní podniky, organizační složky státu, PF, veřejné vysoké školy atd. – dispozice),
- podle druhu lesa a jeho využití (zákon o ochraně přírody a krajiny, zákon o pozemkových úpravách, daňové zákony atd.)
- **LESNÍ ZÁKON – specifika**
 - § 4 – nakládání s lesy ve vlastnictví státu – „předběžný“ souhlas
 - § 4 odst. 1 zákaz nájmu a podnájmu státního lesa za účelem hospodaření v lese
 - § 5 odst. 2 – podnájem ostatních lesů (nestátních) – jen umožňuje-li smlouva (na rozdíl od obecné úpravy § 666 OZ)
 - Forma smlouvy o nájmu, podnájmu a výpůjčky na dobu méně než 5 let - 12 odst. 2 LZ – písemná pod sankcí neplatnosti – oznamovací povinnost do 30 dnů orgánu státní správy lesů
 - Dělení pozemků - § 12 odst. 3 LZ – pokud při dělení výměra 1 dílu klesne pod 1 ha – nutný souhlas orgánu státní správy lesů, nebude udělen – pokud by vznikly pozemky nevhodného tvaru nebo velikosti

Specifika podle zákona č. 95/1999 Sb.

- lesní pozemky
- Převodce – právnická osoba, které bylo svěřeno nakládání s lesy ve vlastnictví státu (Lesy ČR, s.p.)
- Nabyvatel
 - obec
 - veřejná výzkumná instituce
 - veřejná vysoká škola

Převody lesních pozemků

- „odloučené lesní pozemky“ – vklíněné mezi lesní pozemky jiných vlastníků než státu
- „samostatné lesní pozemky“ obklopené pozemky, které nejsou určeny k plnění funkcí lesa – výměra (0,5), vzdálenost od komplexu státního lesa více než 100 m, při výměře od 1 ha více než 500 m, při výměře 5 ha a více než 100 m a při výměře do 10 ha více než 300m
- - komplex státních lesů – souvislé lesy o výměře více než 10 ha
- Spoluvlastnický podíl státu – podíl menší než $\frac{1}{2}$, pokud výměra méně než 210 ha
- Součástí lesního pozemku – zastavěné lesní plochy, oplocení, stavby účelových komunikací
- Převody na obce
 - na žádost
 - a) odloučené určené schváleným ÚP nebo ÚR o umístění stavby k zastavění stavbou ve VZ nebo stavbou pro bydlení
 - b) spoluvlastnické podíly státu, je-li obec spoluvlastníkem pozemku
 - překážky převodu -§ 2 zákona (např.restituce, více jak 10 ha, v NPR,NPP a v 1. a 2. zónách NP)

Specifika transformace „lesního pozemkového majetku“

- **Zákon č. 403/1990 Sb., o z mírnění některých majetkových křivd, ve znění pozdějších změn a doplnění**
- **Zákon č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku ČR do vlastnictví obcí, ve znění pozdějších předpisů – „historický majetek“ (obec vlastnila k 31.12.1949)**
- **Zákon o půdě – restituce, nájmy ex lege**
- **Zákon č. 95/1999 Sb. – viz blíže samostatně**
- **Zákon č. 114/1992 Sb. , o ochraně přírody a krajiny – blokace - §§ 23, 32,33 blokace – viz blíže přednáška Majetkoprávní režim pozemků v režimu zákona č. 114/1992 Sb. (7.12.2005)**

Oplocování v lese

- § 32 ods. 7 LZ – zákaz v s výjimkami

Obecné užívání lesa 1

- **§ 19 LZ**
 - každý právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí
 - právo sbírat pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest
 - povinnost les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí, dbát pokynů vlastníka, příp. nájemce lesa a jeho zaměstnanců
 - Chovatelé včel – se souhlasem vlastníka les – umisťovat včelstva na lesních pozemcích - respektovat povinnost
 - Omezení obecného užívání lesa – na návrh, z vlastního podnětu orgánu státní správy lesů – dočasné omezení, vyloučení vstupu do lesa – max. 3 měsíce, možnost prodloužit o max.3 měsíce
 - ISA, nařízením

Obecné užívání 2 - zákazy

- **§ 20 LZ**
- **zákazy týkající se každého tj. i vlastníka (§ 20 odst. 1 písm. L až o) LZ – odhazovat hořící, doutnající předmět, narušovat vodní režim, hrabat stelivo, pást dobytek, umožňovat výběh hospodářským zvířatům a průhon dobytka lesními porosty, znečišťovat les odpady a odpadky)**
- **zákazy týkající se nevlastníků (rušit klid a ticho, kouřit, rozdělávat nebo udržovat otevřené ohně a tábořit mimo vyhrazená místa, terénní úpravy, jezdit stát s motorovými vozidly, těžit stromy.....)**
- **Výjimky ze zákazů – vlastník ze zákazů platících pro nevlastníky, žádná předepsaná forma, pokud by byly ohroženy lesy jiných vlastníků - rozhodne o výjimce na návrh vlastníka lesa orgán státní správy lesa**
- **Zákaz rozdělávat nebo udržovat otevřené ohně do vzdálenosti 50 m od okraje lesa**
- **Organizované a hromadné akce - oznamovací povinnost orgánu státní správy lesů, 30 dnů předem, nutný souhlas vlastníka, orgán státní správy lesů může stanovit podmínky**
- **Spec.režim zákazů při výkonu práva myslivosti (§ 20 odst. 7) LZ**

• **Ochrana lesa**

- **§ 11/1 LZ – každý – generální prevence nepoškozovat les, objekty**
- **§ 11/2 LZ – zákl.povinnosti vlastníka lesa –**
- **§ 11/3 LZ – právo vlastníka na náhradu újmy vzniklé v důsledku omezení hospodaření v lese vůči orgánu státní správy, který o omezení rozhodl. Lze uložit osobám, v jejichž zájmu o omezení bylo rozhodnuto**
- **Hospodařit podle LHP, LHO s ohledem na kategorii lesa**
- **§ 32 a násl - podrobnosti ve vztahu k ochraně lesa ze strany vlastníka – škodliví činitelé, mimořádné okolnosti, ochrana před zvěří, dbát ochrany vlastníků sousedních lesů, zákaz oplocování, ekologické povinnosti**
- **Povinnosti při těžbě dříví**
- **Náhrady za poškozování lesa ze strany 3. osob - § 21 – investiční činnost**

Plánovací nástroje v lesích

- Oblastní plány rozvoje lesů
- Lesní hospodářské plány
- Lesní hospodářské osnovy

Inventarizace lesů

Lesní hospodářská evidence

- **Inventarizace (§ 28 LZ)**
 - Zjišťování skutečného stavu lesů na území státu
 - Vyhláší vláda nařízením vlády
 - Náklady hradí stát
 - Vlastník lesa povine strpět provádění potřebných úkonů spojených s inventarizací, poskytovat údaje orgánům státní správy lesů

- **Lesní hospodářská evidence (§ 40 LZ)**
 - Vlastník lesa je povinen vést hospodářskou evidenci o plnění závazných ustanovení HP a o obnově lesa v jednotlivých porostech
 - - souhrnné údaje 1x ročně – do konce března za uplynulý kal.rok povinnost předat orgánu státní správy lesů

Státní správa lesů orgány

- Obecné úřady obcí s rozšířenou působností
- Kraje
- Ministerstvo zemědělství
- Lesy v NP – Ministerstvo ŽP
- Vrchní státní dozor – MŽP
- Spec.postavení ČIŽP – nápravná opatření, sankce

Lesní stráž (§ 38 a násl. LZ)

- Veřejný činitel
- Fyzická osoba , zajišťující ochrannou službu v lesích při obecném užívání lesů občany
- Podmínky pro výkon – viz blíže LZ

Využití pozemků určených k plnění funkcí lesa k jiným účelům – odnětí a omezení jejich užívání

- § 15 a násl. LZ
- Odnětí – trvalé, dočasné
- Omezení ve využívání
- Soulad s ÚPD
- Výjimky, kdy není třeba odnímat - § 15/3 LZ (signály, přečerpávací stanice, studny...)
- Řízení o odnětí nebo o omezení – správní řízení, obsah rozhodnutí
- - jestliže k dalšímu využití odňatých pozemků je třeba stavební povolení nebo jiné rozhodnutí podle zvláštního předpisu, lze odlesňovat až poté, kdy toto rozhodnutí bude pravomocné
- Změna, zrušení rozhodnutí
- Poplatky za odnětí - za trvalé, dočasné odnětí, výjimky, kdy se nepředepisuje (např. stavby sloužící hospodaření v lese, vazba na pitnou vodu....)
- Poplatky za odnětí - za trvalé, dočasné odnětí, výjimky, kdy se nepředepisuje (např. stavby sloužící hospodaření v lese, vazba na pitnou vodu....)

Hospodaření v lesích

- Povinnosti vlastníků, nájemců
- Funkce odborného lesního hospodáře
- Diferenciace hospodaření
- Ochrana lesa
- Těžba dříví
- Obnova lesů
- Povinnost zalesnit holinu - § 31 odst. 6 LZ – v zásadě do 2 let po jejím vzniku, v odůvodněných případech může orgán státní právy lesů povolit lhůtu delší
- Meliorace a hrazení bystřin
- Lesní doprava

Odborný lesní hospodář

- § 37 LZ
- Vlastník lesa povinen hospodaření v lesích zajišťovat v součinnosti s odborným lesním hospodářem
- Vlastník lesa má právo si vybrat
- Nevybere si – PO, která hospodaří v daném území se státními lesy (typicky Lesy ČR, s.p), pokud orgán státní správy lesů nerozhodne o pověření jiné PO nebo FO
- náklady na činnost OLH hradí vlastník
- - náklady tam, kde si nezvolil vlastník sám, hradí náklady stát
- Licence - § 41 a násl. – uděluje orgán státní správy lesů

Kompenzace za omezení ve využívání lesů

- LZ
- – § 11 odst. 3 LZ
- § 22 odst. 2 LZ
- § 36 LZ
- § 58 zákona č. 114/1992 Sb. Ve spoj. s prov.vyhl.č. 432/2005 Sb.
- § 69 zákona o ochraně přírody a krajiny

Právní důsledky porušení povinností v lese

- při obecném užívání lesa – přestupek, event. trestný čin
- Při hospodaření a dalších zásazích do lesa
 - Správně právní odpovědnost
 - podle LZ
 - podle zákona o ČIŽP
 - Občanskoprávní odpovědnost (majetková)
 - - LZ – těžba dříví
 - - OZ - § 420, § 420a OZ
 - Trestněprávní odpovědnost – všeobecné skut.podstaty (§ 181a,b TZ, speciální - § 181c,d)

Podpora hospodaření v lesích

- **§ 46 LZ**
 - **Ekologické aktivity**
 - **Opatření k obnově lesů opatření proti hmyzím škůdcům**
 - **Podpora sdružování vlastníků lesů a podpora hospodaření ve sdružených lesích vlastníků malých výměr**
 - -----
 - **Zdroje EU**
 - **Vazba na NATURU 2000 – ptačí oblasti, evropsky významné lokality – viz přednáška o pozemcích podle zákona 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny a následně v právu ŽP**

Certifikace lesů

- Cíl: podpora TUR
- - hodnocení prováděné nezávislou osobou, zda hospodaření v lesích odpovídá ekologickým, ekonomickým a sociálním standardům – blíže viz PŽP

De lege ferenda

- Náhradní správa